

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 "
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте.

Претплату ваља слаати упућеницом на општински суд а све кореспонденције на уредника.

РУКОПИСИ НЕ ВРАЉАЈУ СЕ.

Неплаћена писма не примају се

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ЗАПИСНИК.

општинског одбора од 13. априла 1887 године

(по стенографским белешкама)

(састанак отворен у 5³⁰ сах.)

Били су: председник општине г. Свет. Николајевић; члан суда г. Јанаћко М. Јанковић; одборници и заменици: г. г. Коста Петровић, Сергеје Станковић, Стеван Јосифовић, Д. Ђ. Миловановић, Др. М. Вујић, Јоца Д. Стефановић, Ст. Добривојевић, Милош Симеонович, Васо Дучић, Др. Ђ. Димитријевић, Јанаћ Костантинич, Марко Степановић, Јовица Барловац, Др. Марко Т. Леко, Дим. Наумовић, Павле Матић, Фердинанд Розелт, Мих. Павловић, Манојло Д. Клидис, Јов. Дилбер, Јова Милаковић, Ник. Ђорђевић, Мијаило Стевановић, Вучко Д. Стојановић, Јанаћ Хаџи Фицо и Милутин Ј. Марковић.

Г. Председник. Можемо, господо, да почнемо. Изволте чути протокол прошлог састанка.

Деловој Н. Јовановић, чита?

Д. Председник. Има ли ко шта да прјмети?

Г. Стеван Добривојевић. Ја имам да приметим да у протоколу стоји, да сам ја заинтересовано лице, у ствари Заке Поповића, а ја сам сам тражио да се из комисије изузнем.

Г. Председник. Онда ће се изоставити оно: „заинтересовано лице,“ а остаће само „на захтев г. Добривојевића.“—Господо, пре но што пређемо на дневни ред, имам да вам саопштим, да је г. министар грађевине одобрио избор другога општинског индигира а то је г. Јована Смедеревца.

Г. Јован Дилбер. Кад је већ реч о индигирима, ја бих вас молио г. председнице, да ми одговорите, шта је са одобрењем за г. индигира Чађевића: да л' је г. министар грађевине одобрио и његов избор?

Г. Председник. Избор г. Чађевића још није потврђен, али се надам да ће ускоро и то бити. Ствар је запела око тога, што је он тражио осуство за више година управо, за сво време док је у општини.

Г. Ј. Дилбер. Да ли је потписан уговор са г. Чађевићем односно награде за нивелацију, који је посао скоро свршен.

Г. Председник. Уговор је потписан. — Сад, господо, имам да вам саопштим, да је комисија, која је изабрана за проучавање пријављених понуда о водоводима, канали-

зацији и осветљењу, конституисана, и на првом свом састанку донела решење, које вам износим као жељу те комисије. Оно гласи:

„Комисија за оцену општини пријављених понуда за водоводе, канале и осветљење вароши Београда, конституисала се данас, (10 априла 1887) изабрав г. Косту Алковића за председника а г. Косту Главинића, за деловођу.

На овом састанку пошто је прочитано писмо председништва општинског упућено на комисију повела се реч о томе: на који начин да се приступи проучавању и оцењивању поднесених понуда? После дуже дебате о овом питању донесена је одлука: да се, ради потпунијег и бржег проучавања, претходно све понуде (без цртежа) штампају као манускрипт, али само у онолико примерака, колико је потребно за укупан број чланова ове комисије и одбора општинског. Штампање да се изврши под непосредним надзором председништва општине, а слог за тим уништи.

Молим, вас, господине председнице, да о овоме известите одбор општински, ради одобрења потребног кредита за извршење горње комисијске одлуке.“

Г. Председник. Имали о овоме што да каже?

Г. Ј. Дилбер. Је ли комисија донела формално решење или је само учинила такав предлог?

Г. Председник. Комисијско је решење *жеља* упућена на одбор а коју он може усвојити или не усвојити како за добро нађе.

Г. Никола Ђорђевић. Као члан комисије могу да кажем, да је жеља комисије основана на потреби дубљег проучавања поднетих понуда, а та цел не би се дала постићи простим читањем у једној седници, када би се све, па и цифре, морале памтити. Дакле, штампање њихово треба одобрити.

Г. Стеван Добривојевић. Из реферата г. председника ја сам разумео, да комисија није донела никакав свој реферат и није се упуштала у оцену понуда, него је само донела предлог изразила жељу да се понуде штампају.

Ја мислим да је комисија требала да донесе своје мишљење о тим понудама, па тек онда, да се и тај реферат о њеном мишљењу и све понуде штампају и најзад одбору на решавање поднесу.

Г. Др. Мијаило Вујић. Баш у тој цели је и тражила комисија да се штампају понуде, што она без тога не може да их свестрано проучи. Обим тих понуда такав је, да ниједан члан не може дати своје мишљење, пре него ли се ствар својски испита.

Г. Мидјајло Павловић. Ја немам шта друго да кажем, до то, што су казали г. Вујић и г. Никола Ђорђевић. Како сам и сам члан те комисије могу рећи да је она водила велику дебату: да ли да се приђе читању или да се штампају поднете понуде? и нашло се: да по што су ту изложени и финансијски и технички радови, да је апсолутно немогуће само читањем у седници све што треба упамтити. С тога је комисија решила, да се умоли општински одбор, за одобрење, да се ствар штампа и тако штампана разда члановима комисије и члановима одбора. Сваки ће од нас имати онда по један екземпляр и моћи ће и, код своје куће проштудирати, сравнити, и оценити па, кад овде дође и дати своје мишљење, која је од пријављених понуда најбоља? За овим ће доћи комисијски реферат одбору док ће међутим и сами одборници имати прилике да се упознаду са предметима о којима ће коначну одлуку донети.

Ја мислим, да то неће бити на уштрб, већ од велике користи за проучавање, јер ово господо није мала ствар. Ту засепају милијони, па треба добро да се отворе очи, шта ће се примити и како ће се примити.

Г. Председник. Ја ћу још да додам само то, да је тај закључак о штампању понуда у комисији једногласно донешен.

Г. Стеван Добривојевић. Ако је комисија нашла једногласно, да треба да се штампају, ја нисам противан али само не видим цели. Она би се могла послужити са мим читањем понуда, које су све на писмено дате. Но најпосле сложаћу се и с тим, да се одобри штампање.

Г. М. Кладис. Просто, је господо, немогуће да се читањем у седници све што треба уочи. Ако би један читао а остали слушали, они нити би могли упамтити, нити упорођења правити, једне понуде с другом, док ако би сваки за себе узео и само у седници читао, то би опет одузело и сувише времена. Ја бих у прилог штампања имао још доста да говорим, али пошто је и г. Добривојевић пристао, да се понуде штампају, то немам шта даље да кажем.

Г. Н. Ђорђевић. Господо, ову ствар по моме мњењу треба овако узети. Имамо 4 понуде и сваку понуду у једном примерку. Нас у комисији има 40 чланова. Док један чита ми сви други треба да чекамо или да стенографисемо. Дакле ништа друго није комисију руководило да ово решење донесе, до једино то, да се створи могућност да се те понуде што боље проуче. Не усвоји ли одбор предлог комисије онда вам, и у име већине чланова комисије, могу рећи да се та ствар не да друкче ни проучити, па следствено ни оценити.

Г. С. Добривојевић. Ја сам казао, да нисам противан, да чланови комисије, ако хоће, ствар и код куће да проучавају, али ипак држим, да није велика корист, што ће се штампати.

Г. К. Петровић. Господо, И ја сам члан те комисије која је одређена за проучавање пријављених понуда; али, спречен другим пословима мојим, нисам био на састанку комисије, кад је она донела тај закључак о штампању понуда које су примљене услед конкурса. И ја немам ништа да приметим против те одлуке, јер заиста озбиљ-

ност ствари захтева, да се она што боље и свестраније испита. Не знам само да ли је комисија, доносећи ову своју одлуку, имала на уму то, да се ми, штампајући те понуде, нећемо огрешити о пажњу и уљудност коју смо дужни имати према понуђачима. Ја мислим, да би на сваки начин прештампања понуда, требало уцитати понуђаче за дозволу.

После тога, лепо је казао г. Добривојевић, да није нужно да се понуде штампају, кад се оне могу најозбиљније и овако нештампане проучити. Мени се чини, што се може по овоме послу код куће да уради, да се све то може и овде урадити. Истина штампање понуда била би једва олакшица члановима комисије; али да ли се само зарад тога треба да прави овај трошак општини? Ја сам био у комисији као члан при отварању тих понуда и видео сам: да су понуде прилично велике; према чему штампање истих прилично ће коштати. Ми смо истина бацили извесну суму новаца за копање познатог вам бунара. Можемо то учинити и за ово штампање: али и да се, пређе преко тога издатка, не треба сметнути с ума: да се, штампајући понуде, можемо замерити понуђачима, — ако их пре тога не будемо питали. По свему дакле немам ништа против тога, ако је већина за то да се понуде штампају нека се штампају; но само држим да би пре штампања требало питати понуђаче, да ли они пристају, јер то захтева као што рекох, уљудност, по што су понуде услед објављенога конкурса, запечаћене општински поднесене; дакле су у неку руку тајна.

Г. Председник. Можда ће и друга господа говорити о том, али ја немам да кажем: да се тим штампањем не мисли другачије, него да се замени препис, који би имали право сви чланови комисије, да добију. Решено је, да се те понуде штампају као манускрипт, за онолико чланова колико их има у комисији и одбору, а сваки члан комисије и одбора има права да тражи у препису те понуде. Дакле, није се мислило на какву публикацију, нити ће се ствар износити на јавност. Да је штудија тих понуда услов врло важан може се судити по милијунима који се на таква предузећа морају уложити, а кад су у питању милијони, онда свакојак неоправдан је прекор или мњење што ће се на штампање потрошити неколико стотина динара. Тако исто налазим, да није оправдан и онај навод, да су бачене паре за штудирање око тражења и копања изворске воде, јер свакојак за општину је нужно било, да на чисто зна, има ли добре пијаће воде у својој околини или нема. (Чује се: такоје)

Г. М. Степановић. Ја се потпуно слажем са г. Костом Петровићем и разлозима које је навео, и бојим се да би се штампањем понуда могло издати на јавност оно што су понуђачи општини под печатом поверили.

Но, ако и то стоји господо — као што и г. председник рече — да ће се те понуде у тајности штампати и да ће остати само за чланове комисије и одбора, онда сам и ја за то, да се штампају и само члановима комисије и одборницима у поверењу предаду, како би комисија свестручно то питање проучила, а ми у одбору потпуно знали што ћемо усвојити а шта одбити.

Н. Ђорђевић. Ја господо опет кажем у име већине чланова комисије, да они ово не чине ради своје неке

олакшице што хоће да раде код куће и у едници, — већ комисија ово чини у цели што бољег проучавања саме ствари, како би за време ван седнице чланови могли читати и прибелешке и примедбе чинити на их у седници при читању појединих тачака исказати и на тај начин са већим убеђењем своје мишљење дати.

Тако исто мислим, господо, да кад ће извршење овог предузећа коштати општину неколико милијона динара онда нека је кошта и још неколико стотина динара за боље претходно проучавање исте. То није и неће бити бачен новац. Ја не знам колико је потрошено за копање бунара ради проналаска изворске воде, и да ли је новац за то испитивање изгубљен, али знам, да се много пре може рећи, да је новац бачен за онај парк што је направљен на великој пијаци.

Г. Мијајло Павловић. Ја опет морам да се вратим на предмет и да свратим пажњу одбора, да су у тим понудама замршена питања, и техничка и финансијска и лекарска и правничка и т. д. и да се не може ствар тек онако само читањем, у седници схватити. Ја одбијам од комисије то, што се каже, као да она то хоће само ради свога неког komodитета.

Не господо за то, него она хоће да сравни све те понуде у свима појединостима, хоће свестрано да проучи то по нашу општину најогромније питање, питање, које засеца у толике милијоне; а неће да га прође олако и летимице.

Да ли треба да се понуде штампају или не, о томе је велика дебата у комисији вођена и нашло се: да чланови немогу ни дати своје мишљење ако не добију за себне примерке; за то је и донето решење, да се штампају понуде, али као нека тајна, или како се то зове као манускрипт.

Према томе, господо, ја мислим да одбор нема шта овде да размисља, већ просто да одобри штампање, па да кошта и 30. дуката.

Г. Др. Мијајло Вујић. Ја бих имао само то да приме тим. Одбор је изабрао комисију и задао јој један тежак посао да га проучи и да општини да своје мишљење.

По што та комисија, ради свестранијег иштрирања понуда тражи, да се оне штампају, по мом мњењу о томе не треба ништа ни говорити, већ захтев просто одобрити.

Што се тиче тајне, ова се може и без штампања оскрити, као да пример ако би који члан комисије хтео понуде да препише и другоме покаже.

Напоследку ствар је већ и јавна као што рече и г. Павловић па нема баш ни разлога да се сад нарочито толико крије: (чује се: Тако је, Да се реши)

Г. Председник. Пристајете ли господо да решимо. (Пристајемо). Овда молим да ставим питање: Ко је за предлог комисије да се пријављене понуде штампају као манускрипт нека каже „за“ — а ко је против, нека каже „против.“ (Вичу: сви смо за.)

Оглашујем дакле господо, да је одбор једногласно решио, да се пријављене понуде као манускрипт штампају у броју примерака потребном за чланове комисије и одбора општинског. —

Г. Председник. Сад је господо на реду избор лекара општинског.

Ви знате, да је упражњено место лекара у Палилули.

За то место објављен је био стезај који је истекао 5. овог месеца.

За исто место пријавила су нам се два лекара, и то: г. Др. Никола Николић и г. Др. Рибникар.

Сад молим, да решите хоћемо ли одмах приступити избору или ћемо одредити комисију која ће прегледати квалификације истих и поднети нам своје мишљење. (Чује се: Одма да бирамо г. Николића)

Г. Јован Дилбер По што сви познајемо г. доктора Николу Николића то предлажем да примимо њега (Вичу „Усвајамо“.)

Г. Др. Тока Димитријевић. Господо, и ја познајем г. Др. Николића. Он има добре квалификације. Свршао је медицину у Берлину и положио државни испит; а као млад човек и Србин и овданињи син мислим да треба да има право првенства у избору. (Са свију страна: „Тако је“ — „Прима се“.)

Г. Председник Дакле господо оглашујем, да је г. Др. Ник. Николић изабран једногласно за општинског лекара за квартал палилулски.

Г. Председник Сад господо, ма да није строго на дневном реду, али кад изабрасмо лекара, мислим да можемо одмах изабрати и бабицу на упражњено место. После смрти бивше варошке бабице пријавило се њих пет других. Оне се зову: 1-ва Магдалена Јан, друга Аза Дојић, трећа Катарина Цветковић, четврта Вилхелмина Клиш и пета Терезија Фолкман.

Г. Мијајло Павловић. По презимену Цветковић реко би да је то Српкиња. Она треба на првом месту да се прими.

Г. Др. Тока Димитријевић. По што је госпођа Цветковић била раније а и сада је бабица мислим у Крушевцу она има сигурно своју диплому, и мислим да би требало њој првенство дати. (Чује се: да чујемо и г. Пачуа.)

Г. Др. Пачу. Сасвим се слажем са г. Ђ ком.

Г. Председник Имали ко што против? (Нема). Дакле оглашујем да је г-ђа Котарина Цветковић једногласно изабрана за бабицу општинску.

Г. Председник. Сад је господо на реду извештај комисије која је проучавала питање о лутрији варошкој. Та је комисија састављена по решењу одборском од 26. јануара ове године и она се неколико пута састајала и неколико пута претресала могућности увођења такве једне установе код нас, као могућности да се дође до извесног капитала за подмирење потреба око извршења канализације и осталог.

По што су се чланови те комисије поделили на двеје, то имамо два мишљења, и два извештаја већине и мањине. Ја бих вас молио, да чујете оба мишљења.

Г. Деловођа Ник. Јовановић чита прво, мишљење већине, које гласи:

Комисија одређена од стране општинског одбора да каже своје мишљење о подизању општинске лутрије, на своја четири састанка претресала је ово питање и већином својих чланова — са осам (8) противу три (који ће одвојено мишљење поднети) сложили се у овоме.

Пре свега а као прво и најпрече постављено је питање: да ли се трошкови канализације могу подмирити

општинском лутријом? Комисија има да одговори, да она није мишљења, да општина може очекивати такав сталан доходак кроз извесан број година, на који би се сигурно рачунати могло те да би се њиме могао исплаћивати зајам или трошак учињен око извршења канализације — јер је лутријско подuzeће у почетку своје а нарочито данас у нас, доста ризично подuzeће, поглавито кад се њоме на то иде, да се већи број лозова у земљи растури.

Што се тиче питања о подизању варошке лутрије у властитој режији општине Београдске као једном извору општинских прихода без обзира на извођење канализације на основу његову, Комисија налази: да овакво подuzeће не би било ни подесно средство нити да би било баш и могућности за остварање општ. лутрије под неопределеном управом општинском, а из ових разлога.

1) Што не налази, да би при оваквим новчаним приликама у земљи било оправдано, да се на овакав начин — негованем коцкарства и извлачењем новаца из необавештене сиротне масе народа путем деобе лозова. — приходи вароши Београда из земље прибирају; и

2) Што би за извођење оваквог подuzeћа требало тек створити у земљи читав апарат колектера потребан за растурање лозова и то таквих колектера, који би били и вољни и кадри, да у напред новац за примљене лозове Управи општ. лутрије полажу. Навођење примера о успешности Лајпцишке Хамбуршке и др. варошких класних лутрија у Германији није никакав разлог јер већина комисије држи да се неће огрешити ни о истину ни о националну осетљивост кад и овде призна да мисли да ће бити мало разлике измеђе прилика у Германији и Србији.

Ако би пак општина добила такву понуду за концесију општ. лутрије, којом би се на то ишло, да се бар већина лозова ван земље пласира а општина при томе у кауцијама имала довољно гаранције како за извођење лутријског плана тако и за приход општински, комисија налази, да би се таква евентуална понуда примити могла — али наравно под свима оним предохранама које би нашу општину, у чије се име лозови издају, и која је с тога у крајњој линији према купцима лозова вазда одговорна, потпуно обезбедила. А о којима може бити говора тек онда, кад би сваке понуде општини учињене биле. (Долезе подписи)

Извештај мањине гласи. „Ми не делимо мишљење већине чланова комисије, коју је одбор изабрао: да проучи предлог председника општине о лутрији општинској. Ми налазимо: да би лутрија, и кад би је општина сама за свој рачун изводила, била и остварљива и по општину корисна.

Ово наше мишљење ми оснивамо на следећим разлозима:

Лутрија по класама, какву је, лутрију, председник општине одбору предложио, није нова ствар. Таквих лутрија одавно већ има у многим европским варошима. Тако овака лутрија постоји у Хамбургу више од 145 година у Брауншвајгу преко 51 годину и у Лајпцигу преко 56 година.

И да ове лутрије у овим варошима нису давале повољне резултате, оне се, нема сумња, не би могле тако

дуго ни одржати. Но оне не само што су се одржале, већ и непрестано напредују. Ко иоле прати ове ствари тај ће знати: да је Лајпцишка лутрија у свету тако добро примљена да у играма својим има учесника по свима европским државама, па чак и у онима где је држање страних лозова земаљским законима најстрожије забрањено. Тражење ових лозова из дана у дан тако расте, да није у стању да подмири ни три четвртине захтева, а то је с тога, што у Немачкој царевини постоји закон, којим је дозвољено да се може издати највише до 100.000 комада лозова достигнут још од пре 10 год.

И како нема озбиљних разлога, по којима би се могло са основом закључивати: да ће наша општинска лутрија морати да пође другим, а не оним путем, којим је ишла и иде лутрија по класама у показаним варошима, — то је онда према томе, и у овом једном факту јак разлог и доказ: да би и наша општинска лутрија била не само остварљива, него да би и напредовала. По себи се разуме да устројство лутрије наше треба да буде по примеру Лајпцишке, јер јача одступања могла би бити од штете. Има неких одступања која би се могла учинити у интересу бољег напретка лутрије. Тако на пр. могла би општина наша јевтинијим ценама лозова давати у неку руку и повољније услове играчима, но што их деје Лајпцишка лутрија, Овом јевтиноћом лозова по мишљењу подисаних, постигло би се веће учешће у играма, јер јевтинији лоз често пута оће да има и омањег стања човек. Тако би се цена лозова могла свести на 50-60 динара у место цене, која је једном Лајпцишком лозу од 210 марка или 262 ип. динара.

Други факт и доказ да је лутрија остварљива, јесте у неколико и она препорука већине комисије а на име да се право лутрије може уступити другом лицу, Неостварљива права ретко се препоручују, јер се она да оваке сумњиве ствари не налазе купца.

Трећа и најглавнија одбрана нашега мишљења т.ј. да је општинска лутрија и остварљива и да ће по општину бити од користи, — јесте то: што се је општини још у самоме почетку, дакле док се је лутрија општинска једва разчула и у најужим круговима, јавила већ једна трговачка кући са понудом да општини за уступаљено право лутрије даје по 380.000 динара годишње чисте хасне и да се уговор закључи за време најмање од 5 година. Јер: кад једно приватно трговачко друштво хоће на се да прими лозове, које би општина београдска издавала па да их оно даље растура; и кад исто друштво нуди општини за то право тако доста знатну суму. онда није ли у томе факту један необорив доказ да друштво рачуна да ће моћи те лозове и распродати? Даље није ли у овоме истом факту такође доказ за то: да ова понуда потиче из рачуна на знатну хасну, јер се не да ни замислити да поменуто друштво чини то из каквих симпатија и љубави према нашој општини, већ да понуду своју чини с тога, што рачуна да се пријамом општинскога прача може доста заслужити.

И ако по свему овоме што д'вде изложисмо, чини нам се, да је и сувише јасно: да је лутрија и остварљива и по општину корисна, јер да није тога двога не

би се нудили општини близу 400.000 динара чисте годишне хасне.

Још нешто. Тај предузимач, то друштво које општини нуди показану суму, извесно је да лозове не мисли само у својим рукама задржати. Ван сумње је дакле да би и то друштво лозове општинске и ван наших граница протурало. У овоме протурњу и продаји друштво би се служило посредовањем агената (колектера) по свима оним варошима у којима се такви лозови и данас траже и купују. По томе: *главни изрошачи наших лозова наших би се у оним варошима и местима, у којима су те врсте лозови већ познати и омиљени. Дакле главна би продаја наших лозова била изван наших граница.*

Сад према свему овоме, настаје питање: кад приватним друштвима конвенира да у ово предузеће улазе; и кад они налазе рачуна да, поред онога што општини нуде очекују и сами знатне користи за себе; онда по чему да општина не може успети; ако тај посао задржи у својој режији?

Вели се да општина нема за то вештех руку. То је слаб разлог. Таквих руку није било у почетку ни у Хамбургу ни у Лајпцигу. Осим тога, такве руке и нису потребне, јер би и општина имајући једнога способног администратора, кога међутим није тешко у нас наћи, а при том користећи се искуством речених лутрија и сама следовала оне исте путеве, којима су ишле и иду хамбуршка и лајпцишка лутрија по класама.

И општина би се могла служити за растурање и продају лозова својих, оним истим посредницима е: гентима; којима се служи хамбуршка и лајпцишка лутрија и којима ће се, посредницима и агентима, нема сумње, послужити и прекупи општинскога права. Дакле општина би тим посредницима и агентима могла дати и више награде, но што им може да да приватно друштво; дакле општина би могла од њих очекивати и ревноснију службу а и гаранцију и то ако не већ а оно на сваки начин равн оној, коју би приватно друштво добило. А да се све ово, као што ваља, оствари, разуме се, да на врху управе општинске лутрије треба да буде лице, које ће кроз разумевати овај посао, а при том имати довољно воље и енергије у овоме послу.

И тако на основу свега овога, ми смо мишљења: да општина сама предузме оснивање лутрије по класама при чему (тј. ако би општински одбор ово наше мишљење усвојио;) да се што је могуће мањим бројем лозова, одпочне и да цена лозовима буде што јефтинија. Па доцније кад лутрија ојача и боље име у свету добије, овда да се према потреби, поступно број лозова увећава.

Ну, ако би општински одбор при свеколиким овим разлозима нашим ипак остао при мишљењу већине комисије и по томе одлучио да се право лутрије уступи за извесну корист јављеном или ком другом друштву, — онда у томе случају ми смо слободни скренути нарочиту пажњу одбора на ово двоје: Прво: да општина о трошку предузимача, задржи свеколико право контроле над лутријом. Јер ово је двоје веома важно колико пореди заштате општинских интереса, толико и зарад ојачања и запредака општинске лутрије. (Долазе подписи)

Г. Председник. Ви знате господо каква је потреба нагнала одбор да реши, да се избере комисија, која ће

промислити о овоме питању. Једна од врло преких потреба, то је канализација, која се наравно не може извести без много новаца. За то би вас молио да поклоните озбиљну пажњу овим мњењима комисије, и да их, по вашем нахођењу и искуству усвојите или одбијете. Ви сте чули извештај комисијске и већине и мањине. Извештају мањине имам само нешто и то предходно да приметим. Тамо се каже, да општина има једну понуду. Колико се ја опомињем општина није добила до сада ни једну формалну понуду; но било је само разговора о томе између председника и једног члана једне фирме, и без даљих резултата.

Г. М. Кљидис. На рачун исте, понуде имам од своје стране да кажем да ја ту (понуду) не сматрам за озбиљну. Дотични господин је долазио чак и у комисију, довео је човека с ким мисли да ради, али никакав формални предлог општини није донео; и то ма да му је говорено и предложено, да то учини. Дакле хоћу да кажем, да о тој понуди, као понуди не може бити ни речи.

Г. М. Вујић. Господо као члан комисија већине, дужан сам и да објасним њена мишљења. Ми смо били доста кратки у нашем извештају а то с тога, што нисмо имали потребе да се упуштамо у испитивање појединости пројекта о установљењу варошке лутрије, што смо оснивали своју оцену на два главна разлога.

Први је разлог, што лутрија не би била оправдана ни према нашим приликама подесна. То је коцкарска установа коју ни за такву једну цел као што је канализација, не би требало у Београду заводити, а сматрамо да не би било ни могуће да се тим путем продајом лозова из наше земље прибере потребна сума.

Други је разлог, практично извођење саме лутрије. Тамо се наводи, како је у Немачкој и другим местима. Али има разлике између њих и нас; између наших и јевропских банкара и колектера. Ми би морали да створимо у земљи читаву једну класу колектера растурача лозова, и то таквих који би били у стању да чим приме лозове, да одмах паре положе и за даљу продају се сами брину. Ја питам господо, има ли колектера код нас, који ће да прими, рецимо, 500 лозова и одмах да положи вредност истих?

Ми мислимо да нема и то, нас је поглавито и руководило да оваку оцену дамо: Сад друго је ако би се општини појавила таква некаква понуда, којом би се на то ишло, да се наши лозови пласирају на страни а ми само фирму да дамо, опет под довољним гаранцијама. Таква би се лутрија могла и примити. Исто је питање долазило на решење и друштву нашег Црвеног Крста, које и кад би хтело не би у својој режији могло да изведе такву операцију али би могло да своје име и фирму уступи каквој кући на страни.

Једино дакле кад би се лутрија дала каквом страном друштву, рачунајући на то, да се на страни продају више а у земљи мање, на тај начин могла би се варошка лутрија дати и то опет велим под добрим условима и гаранцијама као на пример, да на општину не падне никакав терет, и да друштво положи кауцију за сигурност извршења и т. д. На тај и само тај начин би се и сачувала прво наша земља од једне установе, која је кроз немо-

рава, а друго, и наша општина од бриге да ју сама изводи.

Г. Јован Дилбер. Ја сам хтео да кажем то што и г. Вујић. Противан сам да се ишта рескира него тек ако нађемо да нам новац са стране, а не од наших грађана, долази — да приђемо ствари. Код нас у осталом и не може велика сума на лозове да се прибере. Од своје стране, мислим да ће се ускоро појавити једна таква понуда; бар те сам чуо од нашег мењача Маше Мевораха.

Г. Стеван Добривојевић. Као што видите господо ово је питање врло важно, а многима није јасно, да ли треба да се усвоји мњење већине или мањине? Но баш за то што је ствар крупна и важна предложио бих да ју одложимо, остављајући г. председнику да се споразуме са још кам стручњаком, а међутим да потражи и кога странца који би се примио да тај посао кад и на који начин изврши. Тада би нам се у једној седници поднео реферат а ми даље решили.

Г. Председник. На реч г. Добривојевића имам да кажем да је ретко која комисија у општинском одбору образована из стручњака у тако лепом броју, као што је иста лутријска комисија. Ја не знам на кога би се могао позвати, ако не опет на исте људе. Да тражим друге, држим да би само губио време. Осим тога не бих никако желио, да ми се по предлогу г. Добривојевића, оставља да тражим повуђаче. Повуђачи треба сами да се јављају, а дужност је председништва да се држи закона о стечају, и ствари одбору подноси.

Г. Мијајло Вујић. На говор г. Добривојевића имао би да кажем само то, да не би био противан одлагању решена, кад би се с тим ишло само на то да се сами још боље обавестимо и да ствар свестравије проштудирамо; али да се тражи нова комисија, то не би никад пристао, јер би то значило изјављивати неповерење комисији овој која је радила.

Питање је по себи просто. Оно је у томе само: хоћемо ли да се послужимо оваким подухећем да из земље примемо новац па да свршимо посао? или да рескирамо па да дамо на страну?

Ако би ми сами то радили, треба знати да би морали имати и читаво надлештво чиновника, које би се само тим бавило. Искуство нас, међу тим, ни у колико не упућује на такве, скупе пробе.

Г. Никола Ђорђевић. Ја мислим да не треба да се ова ствар одлаже, и држим: да данашње решење одбора које би гласило да неће да се у ово предузеће упушта, не би искључило могућност да сутра ако се каква понуда пријави, повољна за општину, буде и примљена. Што се тиче предлога, да општина узме у своје руке лутријску радњу, држим да не би могла никаква резултата отуда имати, јер сам уверен, да се лозови у земљи не би могли распродати. — Ми смо имали прилике да видимо да један сигуран папир, који носи 8 на сто и то сигурна интерес да већином мора да се прода на страни. Даље, ми имамо и других папира, који данас вуку 8 па и 10% па и ти папири иду на страну, а све је то доказ да у земљи нема капитала.

Код лутријских игара ни један озбиљан капиталиста неће да уложи свој капитал; управо, ту само сиротиња

улаже. И, ако општина хоће да избере тај посао и на тај коцкарски начин да до капитала дође, онда ја бар за то не бих никад свој глас дао.

Г. Стеван Добривојевић. Није била намера мога говора да с њим изјавим неповерење господи члановима комисије, која је била заиста састављена од стручних људи, — него та, да се у интересу повољног решења ово питање добро проучи. Сам г. Вујић као стручњак изазвао ме својим говором, казав најпре, да се не може одобрити оваква коцкарска установа, а затим додао, да би се могла и усвојити, ако би се на какво друштво пренела.

За то што је он ово казао, ја сам узео реч, и тражио да се мало причека, не ће ли се заиста ко год јавити. Јер, кад би данас решили, да усвојимо а после чекали в шест месеци да се ко јави, онда би самој ствари нашкودили. Дакле, нека се данас реши да се лутрија не усваја већ одбацује, и онда није потребно да се преноси на кога другога или нека се причека на чију пријаву, и у тој цели решење одложи.

Г. Мијајло Павловић. Општина, господо, нити може нити сме да улази у то, да она сама манипулира и сама ту лутријску радњу изводи. Добро је приметио г. Вујић да ни прилике у земљи нису за тако што најбоље. Погледајте само на наше лутријске државне лозове; — они нису у српским рукама — бар ни стоти део, — него готово сви у страним. То је све за то, што немамо пара. Ја се потпуно слажем са мишљењем већине. Ако ко хоће са стране да се прими да посао изведе, дајући довољне гаранције да не ће општини ни оштеити ни осрамотити овда се може пристати, иначе ни пошто. Приход од оваке операције намењен је канализацији вароши. Ми незнамо још ни шта ће та канализација да кошта, не знамо колико ће се издати тих лозова и, ако их продамо колико ће остати, да се даје за отплату. Истина то не мења ствар. Ако би изнео интерес и отплата 200 хиљада или 300 хиљада динара, а од лутрије као што кажу до 400 хиљада динара — онда — још боље.

Ја још мислим, да би се могао и стечај отворити и у њему објавити какве гаранције општина тражи; па оном ко најбоље услове поднесе и најбоље гаранције, пружи томе радњу и да поверимо. У земљи, пак, тај посао да се изврши, противан сам као што су противне и данашње прилике.

Г. Мијајло Вујић. Господо, ја опет морам да поновим: да су пред комисијом била главна ова два питања: Хоћемо ли да се изведе лутрија у режији општинској, и друго, могу ли се тим путем подмирити трошкови око канализације?

И на једно и на друго питање дат је одговор у нашем извештају. Ми смо тамо казали, да нисмо мишљења да се у општинској режији подиже лутрија, и да ненадазимо, да ће таква лутрија доносити толики приход, да се њиме могу подмирити трошкови око канализације. У суштини та су питања била пред комисијом.

Другу је ствар пак, изнела комисијска мањина. Она вели да има понуђача за такву операцију, па кад понуђачи могу наћи рачуна да ствар изведу, за што то не би могла и општина? Међу тим, то није никаква логична последица. По мом мњењу, била би права несрећа, кад би

се ти лозови у нашој земљи растурили. Друга је ствар ако би са стране друштво какво дошло дало гаранције, па те лозове са страни већином и пласирало.

Дакле, ја налазим, да треба најпре о овом питању да решавамо, а оно друго, — да ли ће председник са појединим представницима фирма говорити о уступању општинске фирме то да одвојимо, и оставимо за доцније кад и ако се председнику такви људи с понудама јаве.

Г. М. Клидис Г Добривојевић тражи да се одложи ово решење док се не би пријавио ко од понуђача. То би нас одвело далеко. Ми данас имамо да решимо да ли општина може у својој властитој режији да ради. То је прво питање. Ако се оно не прими, онда долази питање: да ли се може предузеће уступити другоме, и да ли ће влада то допустити? јер као што знамо законом је забрањена код нас свака лутрија, као игра коцкарска. Дакле ја небих никако био за то да се расписује конкурсе. Но ако се јави какав понуђач и влада лутрију одобри, онда то може да се усвоји, опет наравно под повољним условима и јаким гаранцијама од стране понуђача.

Г. Марко Степановић. Ја у колико видим, расположење г. г. говорника, такво је да је овој ствари већ довољно говорено; а у колико сам разумео главно је да се сачува наша свротноја класа од коцкарскога завода као што је свака лутрија. Међу тим ја не могу да будем убеђен, да ли можемо од тога да се сачувамо и сада кад немамо тога завода, јер и данас видимо да се овде код нас растурају не само лозови разних лутријских завода него и осигурационих друштава и т. д. Код нас се то већ ради. Г. Милан Ђорђевић каже, да је за 3—4 месеца распродао разних страних лозова за 6 хиљада динара. И сам сумњам да би се код нас овде могло распродати толико тих општинских лозова да би могли да подмиримо каналску потребу, но на сваки начин највећи део отићи ће на страву. И ја бих био за то, — пошто сам био и у седници када је ова мисао у начелу усвојена и комисија за штудирање ове лутрије одређена, — и ја би велим био за то да се ствар ова одложи, као што је предложио г. Ст. Добривојевић. Међу тим, да се расписе конкурсе, па да причекамо и видимо хоће ли се јавити каква јака кућа за оснивање таквог завода, и извршење целог посла.

Г. Ст. Добривојевић. Истина да је г. председник мало пре одбио моју мисао, да он гледа да ступи с киме у преговор и види да ли би се ово предузеће могло уступити другоме коме те да га општина не врши, па сам приметио чак, да је то г. председнику непријатно било. Међу тим хвала г. Вујићу који је доцније потврдио оно што сам ја најпре изнео. Он је вмено казао, да би било добро да г. председник разбере и ступи у преговоре са преставницима друштва која би хтела да предузму овај посао и т. д. То је заиста добар пут, и њим треба да пођемо те да видимо хоће ли се ко јавити и шта ће понудити? Зато сам ја и предложио да се ово питање одложи. Међу тим нисам за то да се отвара конкурсе, јер би то био бламаж за нашу општину да управо ствар добијемо и да тражимо ко ће нам дати више!

Г. М. Вујић. Господе, овде је прво питање: хоћемо ли да општина у властитој режији прихвати ову установу? а друго је питање, које после тога долази: хоће ли се

дати другоме да под нашом фирмом лутријску радњу отвори?

Г. Ст. Добривојевић. Ми нисмо баш везани каквим редом да морамо прво ово а после оно решити. Из већине досадањих говора видимо да нисмо за то да се у општинској режији то ради, и држим да би могли прећи комотно преко тога питања на оно друго.

Г. Председник Николајевић. Може бити да је г. Добривојевић мене хрђаво разумео, или да сам ја њега рђаво разумео, и с тога ради обавештења само ћу ово да кажем: ја сам га разумео тако да је он, предлагајући одлагање овог питања, захтевао да сам председник општине тражи понуђаче и са њима преговара. Ја држим да би то било негодно. Јер, ако би се баш и понудио ко год, дужност је председника да ту повуду изнесе пред одбор. У осталом, и ја сам мишљења, које је исказао г. Вујић, да ће се, чим се чује да општина намерава установити варошску лутрију ваћи понуђача који ће се и сами јавити с понудама те да их ми не морамо звати ни тражити.

Г. Мита Ђ. Миловановић. Ја сам само хтео да напоменем овде, да ми имамо пред собом два извештаја комисијска, и у главноме оба се та извештаја слажу у томе да, ако би се јавио ко са стране за ово предузеће, да би му га могли дати. Битна разлика између та два извештаја комисијска у томе је, што један, а то је извештај већине каже да општина не може и не треба да узме у своје руке ово предузеће, а други извештај — мањине — каже, да може. Међу тим као што кажем, и један и други сагласни су у томе: да можемо коме *трећем* посао дати ако би се ко јавио. Према томе треба да се решимо за један или за други извештај. Кад усвојимо извештај и мишљење већине онда тим самим председништво општинско биће позвано да прими повуду ако се каква са стране јави и да преговара са понуђачем што ће се после и пред нас изнети; јер нема смисла да председништво само то ради. Дакле, мислим да усвојимо мишљење већине, чиме ће бити ствар решена, тако да општина не узима ствар у своје руке, већ да је може уступити другоме; а ово опет мишљење, — да се ствар може другоме уступити, — заступа и сама мањина у свом извештају.

Г. Ст. Добривојевић. Извештај одборске или комисијске већине у овом погледу није јасан; и то, што г. предговорник каже, да се усвоји мишљење већине и што износи у говору као да се и већина и мањина слажу да се може ово предузеће пренети на другога, — ја то нисам видео бар, не, да је тако јасно и у једном и у другом извешћу комисијском исказано.

Г. М. Вујић. Молим то стоји јасно. И мањина није противна да се уступи другоме, само она каже: боље би било да то остане у општинској режији.

Г. Председник Николајевић. Мислим господе да приђемо решењу ствари. Имамо у главноме два мишљења комисијска. Једно је да општина може сама у својој режији установити и обављати лутрију у цели намирена варошких потреба; а друго је мишљење, које заступа већина комисије, да би општина могла у начелу усвојити лутрију за намарење ових потреба, али не да сама узме да обавља то предузеће но да треба да га да другоме ко се

ави као предузетник, под јаким гаранцијама. Ја ћу узети једно као мњење мањине, а сво друго као мњење већине и молим да при гласању каже „за“ онај ко је за мњење мањине, а ко је за мњење већине, дакле против лутрије у општинској режији, тај да каже „против.“ (Чује се: ко је за већину нека каже „за.“)

Дозволите да објасним за што сам овакво питање ставио. Ја сам из мишљења већине узео само оно по следње гди се каже: ако дође и јави се предузимач са стране онда се њему може уступити лутрија, а друго мишљење, мањине, оно је одлучио за то да општина сама ради. (Чује се: „боље ставите на решење већину и мањину“). Онда престајете ли да питам овако: ко је за мњење већине? нека каже „за“ а ко је за мањину, нека каже „против“ (добро је) Лено. Онда да решимо ствар. —

Г. Мита Милановић. Али треба да се питање обухвати, и то: да, ако ко каже „против“ да се ипак разуме да се ово предузеће може да уступи и приватноме коме друштву са стране под повољним условима. (Разуме се.)

Г. Председник Николајевић. То се разуме. Но ради јасноће опет ће најбоље бити да се стави питање као што сам у почетку казао, т. ј. ко је за мњење мањине — што значи за то да општина сама обавља ову лутрију — тај да каже „за“, а ко је за томе противан да каже против. (Вичу: сви смо против) Нема никога који је за? (Нема.)

Сад да гласамо о другом питању. Дакле ко је за мишљење већине, т. ј. за то само да општина може установити лутрију, ако ју затраже да обаве какви срани предузимачи под повољним условима и јаким гаранцијама тај нека каже „за“, а ко је за томе противан нека каже против. (Вичу: Сви смо за то) Дакле ствар је једногласно решена.

Г. Председник. Сад је господо ка дневном реду питање о уступању извесног земљишта општинског на службеност режији монопола дуванског.

Као што вам је познато још прошле године дуванска монополска режија обратила се молбом општини да јој општина уступи извесно своје земљиште и за ту ствар изабрата је по решењу одбора општинског једна комисија која је ту ствар проучила. У току рада комисија је нашла да размена са дуванском режијом има да претходи размена службености са земљиштем Његовог Величанства Краља. О томе изволте чути извештај, који ће вас упознати са стварју.

Деловођа чита извештај који гласи:

Према акту суда од 27. Јануара т. год. АБр. 87. и 23 марта тек год. ГБр. 241. потписани чланови комисије изашли су на лице места имања Његовог Величанства Краља Милана I, и имања општине београдске код „три вључа“ где су подигнуте зграде управе монопола дувана и по извиђају и међусобном споразуму нашли су следеће:

По означеним котам на плану од 18 марта ове год. 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9, и 10 граница је између земљишта Његовог Величанства Краља Милана I. и земљишта општинског 0,1,2,5,4и 3, Земљиште је општинско у површини од 3249.43 кв. м. а 5,7,8,9,10,11,12,13,14 и 6 земљиште је Његовог Величанства Краља Милана I у 3249.43 кв. м. Земљишта ова у равној квадратури имају се употребити

овако: општина београдска уступа своје земљиште у 3249.43 кв. м. Његовом Величанству Краљу Милану I. у службеност за (25) двадесет пет година, а Његово Величанство Краљ Милан I уступа општини београдској своје земљиште у 3249.43 кв. мет. у службеност за (25) двадесет и пет година.

Сви преломи ових земљишта означени су на лицу места, тако исто означена је и пројектирана улица у ширини од 40 мет. са бројевима, 3,14,15,16 и 17.

Према овоме земљишта су подједнака, тако, да су квадратуре и једног и другог земљишта са свим равне.

Но комисија је нашла за сходно ч управа монополадувана у чију се корист ова општинска земља и даје, — пристала да општини плати за сваки квадратни метар земљишта по 0.50 динара, што чини свега 1624.72 дин. и поред тога да управа монопола дувана своју земљу коју има сквдати са овог општинског земљишта у колико њој не буде потребовало извуче и о свом трошку растури на пројектовани пут.

Управа монопола биће дужна платити општини за извађени камен 652.71 куб. мет. камена по 0.50 дин. од метра што чини свега 326.36 дин.

Ово дато општинско земљиште у службеност Његовом Величанству Краљу Милану I остаје и даље општинском својином и чим се наврши 25 година, ова службеност престаје даље важити.

Исто тако и земљиште које Његово Величанство Краљ Милан I. даје општини у службеност остаје и даље његова својина, и чим се наврши 25 година престаје даље важити. Но комисија је скромне жеље да Његово Величанство Краљ Милан I. допусти да преко његовог земљишта може опстати службеност пројектованог пута на свагда, а да општина за то не даје Његовом Величанству никакву накнаду. Та службеност пројектованог пута простираће се на земљиште под бројевима 7,8,9,10,11 и 15

Комисија је мишљења да: Управа монопола на поменутом општинском земљишту не може ни у ком случају подизати и отвараги, бараке, рестаурације, нити ма какве дућане што би служило за публику, сем што може за своју унутрашњу потребу и то у својој радионици за своје раденике. План на који се позивамо овде потписан је од стране чланова комисије. (долазе подциси)

Г. Ст Добривојевић. Ствар се усваја. Само треба да се овласти ко ће да напише и ко да потпише уговор, о размени.

Г. Мих. Павловић. Ја сам чуо да има да се даје нека накнада, али да ли је то годишња накнада, или једном за свагда?

Председник општ. Један пут за свагда. Има једно мало парче земљишта општинског које се да је на службеност за 25 год. које лежи на друму топчидерском. Зато парче даје се општини друго земљиште и комисија је нашла да општини, треба да се доплати нека сума по што се узело да је парче које се уступа на бољем месту и на то се пристао. (Добро! прима се)

Дакле прима се извештај комисије? (Прима се)

Овлашћујете ли председништво да о томе напише и потпише уговор? (Овлашћујемо)

Онда смо и то свршили.

Г. Председник. Е сад је господо на дневном реду питање о калдрмисању Београда.

Ја сам ставио на дневни ред и питање о калдрмисању Београда али овога пута нисам намеравао да изнесем такав предлог којим би се тражила сретсва да се ова прека потреба Београда један пут подмири, него сам желео да се са вама договорим о томе хоће ли се у калдрмисању Београда радити као до сад тј. да се са оном сумом, коју имамо у буџету сваке године по који део вароши или улице калдрмисе, — или ће се на основу те буџетске суме, коју имамо у буџету сваке године, учинити какво задужење веће или мање, те да се већи део вароши од једном може калдрмисати. Одбор је донео прошле године једно решење, по коме треба напустити сасвим калдрмисање вароши са ломљеним каменом и калдрмисати са каменом сеченим, коцкастим. Кад би се по томе решењу радило, имајући ва расположењу само годишњу суму буџетску, коју данас имамо, овда би за две три године могли имати у Београду једну или две улице лепо калдрмисане коцкастим каменом по којима би се улицама могло лепо шетати; али друге би нам улице биле у локвама где би се деца давила и стока крхала. Са сумом коју сад имамо у буџету ми би могли калдрмисати годишње око 5 000 метара коцкастим каменом, а то значи, да би се сваке године могао калдрмисати тако један шездесети део вароши; што би опет другим речима, значило да би било улица у Београду, које имају 60 година да чекају док на њих дође ред да се калдрмисају. Влим, то је ако би сав Београд тим каменом калдрмисали. Али баш кад узмемо да калдрмисамо тим коцкастим каменом главне улице, опет, кад би их буџетском сумом узели да калдрмисамо сваке године по мало, требало би нам преко 30 година до се само оне калдрмисају. — Дакле господо, држим да смо на чисто с тим да треба сасвим напустити калдрмисање са ломљеним каменом у толико вре што је то у једном одбору већ решено. Ја већу да питам колико би за здравље наших грађана, на и за снагу њихове стоке с којом раде било пробитачније калдрмисање са сеченим каменом него са ломљеним. Колико се сећам, то је у једној одборској седници ва драмове мерено и оцењено. Али свакојако пробитачнија је та калдрма коцкаста од наше старе, јер дуже траје и ређе је изложена потреби претресања, поправака итд. Најзад, коцкаста калдрма је и леп украс за варош, — лепши од великих кућа, јер се и чистота лакше одржава.

Досадањи нам начин калдрмисања вароши показује да за калдрмисање држимо највећу позицију нашег буџета, и да опет немамо никад калдрме као што треба. Дакле, треба да се овај стари начин калдрмисања напусти и да се калдрмисање варош коцкастим каменом. То је као што, рекох решено и питање о каквоћи калдрмисања треба да се сматра за свршено. Али остало је не решено једно друго питање: у колико ћемо рокова Београд калдрмисати? О томе треба сад да размислимо.

Што се мене тиче ја сам мислио о томе и нашао сам да за сада немамо другогачина за калдрмисање Београда у што краћем року, него што је тај, да на основу оне цифре коју ва ту целј имамо у буџету, и која би се држим могла повисити на 100.000 динара годишње

учинимо једно веће задужење, те да већи део Београда у краћем року калдрмисамо. Сад, то задужење може бити веће или мање, зависи од тога, колико ће мо у први мах калдрмисати, и колика ће цифра наше отплате бити у буџет стављена. Ако би се одбор са свим мојим мишљењем сложио, да треба предузети калдрмисање у већој размери на основу задужења или учињеног зајма, који би се отплаћивао годишњом сумом одређеном у буџету на калдрмисање — онда бих ја предложио одбору да се избере једна стручна комисија — која не мора бити велика — но која ће израдити услове уговора за калдрмисање Београда. У тим условима требало би детаљно да стоји, које ће се улице калдрмисати, какав ће се камен употребити, да се одреди и начин финансирања, ва који би се калдрмисање исплаћивало итд. — То техничка људи знају боље да кажу него ја —

Ја сам, господо, изнео ово питање за то што је, збиља потреба за добро калдрмисање Београда, а осим тога и за то што се од некога времена, — ваља за то, што се општина вања упустила и у друга већа предузећа, — јављају са стране понуђачи за разне послове општинске на и из за овај; и баш данас имам пред собом једну такву понуду Белгије, која ми се чини доста озбиљна. Саму ту понуду ја ва нисам изнео за то што ми нисмо расписали стечај за ову ствар када би се извесно и други јавили са сличним предлозима и кад би баш имали да оценимо која је најкориснија за нас. Свакако ја држим да сада треба начелно да решемо: хоћемо ли да извршимо калдрмисање Београда овако као што сам казао у велико, коцкастим каменом, и путем задужења ва основу буџета; и ако хоћемо онда, да изберемо једну комисију, која ће нам спремити услове за стечај — Ја држим да је стечај заиста најбољи пут да дођемо до повеће цене за извршење овега предузећа, а то је у исто време и једини начин који је и законом прописан за овакве послове.

То је, господо, што сам имао да ва кажем о свој ствари, и молим ва да се о овоме договораме, како би једну од преких потреба наше вароши подмирили.

Г. М. Степановић. Господо, и ја сам зато да се отвори стечај за калдрмисање Београда. Разлог је што ни са оном цифром коју имамо у буџету не би постигли калдрмисање, као што рече г. председник ни за 20 и 60 година. Само би желео да буде такав стечај да се предузетач има да задовољи са цифром од 80.000 динара годишње отплате и интереса ва зајам, управо; онако, као што је одређена и за подизање школа из цифре коју већ имамо у буџету и без икаквог даљег повећања.

Г. Ст. Добривојевић. Све што је требало рећи о овоме питању то је казао г. пре седник. С тим држим да ово што ва је он изнео треба усвојити без дебате, јер је потреба за калдрмисање вароши очигледна, а комисија нека размисли о начину како ће се то што пре и што пробитачније извршити.

Г. Н. Ђорђевић. Одбор је једанпут решио да веће да прави калдрму ломљеним каменом, већ само сеченим, коцкастим. Али према средствима која ми данас у буџету имамо, требало би само за главне улице 20 година, а за све остале улице 60 година да пође ва да се на тај начин Београд калдрмисе. То ми свакојако не можемо да

мочека и г. председник има право што излази с предлогом, да се једној стручној комисији повери питање: да ли се Београд може у краћем времену калдрмисати са цифром коју сваке године тропимо на калдрмисање предпостављајући да се учини зајам, па да се годишњом отплатом из позиције коју коју имамо у буџету зајам измирује. Ја сам г. председника тако разумео („Тако је“) Ако је тако, и ја сам потпуно за то да се предлог усвоји па да не чекамо на калдрмисање по 20 и 60 година, него да се одма пређе на дело.

Г. Ј. Дилбер. Нема сумње да је предлог г. председника врло уместан. Само бих ја још и то имао да кажем; да би требало обухватити и калдрмисати савске улице које је решено, јер ће ова комисија имати да приступи раду одмах.

Г. М. Павловић. Господо, кад се говори о калдрмисању Београда, које би имало да се изврши копкастим камењем, у што краћем времену ваља имати на уму да је то врло замашна ствар за нашу општину. Наравно да је то лепа ствар калдрмисати варош модерном калдрмом. Но мени се чини да ми имамо да извршимо многе прече послове, као што су на пример водоводи и канализације. Ово су за нас животна питања; за њима долази калдрма бољим камењем па тек на четвртном месту долази осветљење. Овде се сад износи мисао да повисимо буџет за калдрмисање на 100 000 динара и према томе да направимо један зајам. Али према ономе шта кошта таква калдрма од квадратног метра и колико нама треба да правимо, изашло би да свих 100-000 динара морамо давати за камату на зајам који би отишао на калдрмисање главних улица а остале би опет чекале и за то време не би имали никакве калдрме. Добро је да се избере комисија која ће проучити ствар и оценити које улице прво и прво да се калдрмишу, али не треба заборавити и ово што рекох.

Г. Председник општ. Господо у буџету је нашем као што знате, одређена цифра од 80.000 динара на годишње калдрмисање варошких улица. Ја сам казао да би може бити могли ту цифру од сада повисити на 100.000 динара а то сам казао за то, што се надам, да ће се буџет општинских прихода увећавати. Но не мислим да се цела ова цифра од 100-000 динара употреби на калдрмисање само главних улица. Свакојако, мора се резервисати 10—20 000 и на друге где ће се поправка чинити или и обично калдрмисање извршивати за време док и оне не би дошле на ред.

Молим имали још ко да говори о овој ствари (нема)

Г. М. Степановић. Ја бих само пре но што приступимо избору комисије за ову ствар напоменуо, да не треба да сметнемо с ума потребу да се у тој комисији заступе сви крајеви вароши.

Г. Председник општ. Што се тога тиче, држим да неће бити нужно у овој прилици. Ово је питање чисто научно и стручно. Ствар је у томе: треба написати услове каква ће калдрма бити. То је главно и за такву комисију није потребно обазирати се на све крајеве наше вароши, него треба узети стручњаци. Ја мислим, дакле, да за ову комисију узмемо из одбора стручне људе у колико их имамо, а за тим да изберемо и с поља из грађанства неколико компетентних лица. (одобрава се)

Г. М. Степановић. Ја мислим да та комисија треба да важе, и то које улице треба прво калдрмисати?

Г. Председник општ. А не: она има само да напише услове за калдрмисање и покаже начин финансирања. — Дакле сад би могли приступити избору.

Г. Сер. Станковић. Изволте ви г. председничке кандидовати. (Одобрава се)

Г. Председник општине. Молим да ли је то жеља целог одбора да председништво кандидује чланове за комисију? (Јесте — хоћемо.)

Онда мислим, да ту дође прво наш инжењер. За тим г. М. Јамло Кретић инспектор, г. Милан Андоновић професор в. школе, г. Ст. Здравковић пуковник, г. Стеван Јосифовић одборник, г. Клерић професор в. школе. (Усваја се.)

Свакојако овој комисији требаће неке податке и обавештења давати. Једно што ће комисија одмах тражити то је питање о самом камењу — одакле ће се набавити? Ја не мислим да би одбор о томе требао да донесе формално решење — да баш мора бити камен овај или онај — то нека комисија цени, али мислим да одбор може изказати своју жељу, да буде употребљен српски камен (Тако је). Ја сам, дакле, хтео да учиним неку разлику између решења и жеље, како би комисија била слободнијег кретања. Али ствар ће свакојако доћи пред одбор и онда ће се коначно решити. Дакле, жеља је одбора да буде српски камен? (Тако је). Е онда смо и с тим готови.

Г. Председник. Сад господо имамо да решимо о тунелу на топчидерском путу који је употребљен приликом насипања баре. Треба ли нам тај тунел или ћемо дати да се затрпа? Као што знате управа је тражила да се он или справи да буде сталан или да се затрпа. Ми смо дали инжењеру да нам да своје мишљење о тој ствари и он је мишљење: да ако општина не држи да ће за пет, шест до десет година пунити бару, онда је најјевтиније да се затрпа.

Г. Сер. Станковић. Ја нисам за то. Моје би мишљење било, да тај тунел треба подзидати и с једне и с друге стране јер ће бити најбоље — да нам се нађе готов кад затреба.

Г. Председник. Молим вас да чујете мишљење г. инжењера.

Деловођа чита:

„Ако општина не предвиђа и нејмисли засипати Бару од данас за 4—6 година онда не би се рентирано никако да се сад гради пропуст са дрвеном конструкцијом а каменим стубовима, пошто дрвена грађа и не траје дуже од 6—8. година у нас, јер се она сочење и каквоћу грађе слаба и никаква пажња не обраћа,

Тако би могла нова дрвена конструкција и истрелити а бара се не би ни одпочела насипати.

Међу тим ова би конструкција стала куд и камо више од затрпавања овог тунела.

Зато сам мишљења да се „тунел“ заспе и озго поравни, набије и пошљунча, што неће изнети велику цифру, пошто одмах ту има земље за затрпавање и то јестине.

На случај ако би икад тај пропуст потребовао одкопавање земље икад не чини главну утрошну чинилицу већ зидање корупција“

Г. М. Степановић. И ја би био мишљења да треба овај тунел подизати каменом па нека стоји. Камена бар имамо доста.

Г. Јов. Барловац. Да ли је вама г. председниче познато је ли општина отворила овај тунел? Или мора ли онда да га затвори, или има какве услове са оним предузимачом, који се служио тим тунелом? Ако општина није уговорила да га затвори, а нема никаквих услова с предузимачем, онда има закон да све оно што друштво за експлоатацију железнице од чијег земљишта заузме у цели грађења железнице, оно мора да поврати у првобитно стање.

(Тако је) С тога нека га оно и затрпа.

Г. Ст. Добривојевић. Онда оно има право да затрпа и цео онај насип, а за то што нам је начинило цео насип и ми треба да затрпамо ону рупу.

Г. Председник. Ако је питање о [затрпавању, онда не мора општина да затрпава, јер има ко ће то урадити. Али ми смо правили овде неки предрачун за утврђење тога тунела и ако се не варам изашло је да би се утрошило на то неких 6—700 ₰.

Г. Сер. Станковић. Неће толико изићи. Нека се држи лиценција па ће те се уверити. То би била штета затрпавати га, а осим тога и то ће да кошта новаца.

Г. Д. В. Миловановић. О томе није ни питање да ли ће општина да затрпа тунел. Министар пита треба ли општини тај тунел? па ако треба онда се тражи да га подиза и утврди; а ако не треба, он ће се затрпати без општинског трошка овако како је законом наређено. Прочитајте писмо г. министра па ће те се уверити да је тако.

Г. Ник. Ђорђевић. Ја мислим о томе овако: кад би нас подизивање тога тунела коштало много више но што ће коштати откопавање на случај ако би нам затребао, онда је боље да се сад затрпа и да општина не троши (Тако је.)

Г. Председник. Дакле јесте ли мишљења да се тунел затрпа, (Јесмо)

Г. Сер. Станковић. Ја сам противан.

Г. Председник. Онда ћемо тако и одговорити: да општини тунел не треба и да се може затрпати.

Молим вас само још неколико уверења да дамо, па смо свршили све за данас.

По прочитању акта којима се траже уверења о владању и имовном стању за лица која под суд дођу одбор је

изјавио:

да непознаје Ђорђа Б. Мијаиловића, Миливоја Барбарића глумца и Милу Јовановић, Мику Голубовића тежака, Димитрија Живковића бурекуџију, Живка Михаиловића слугу, Живојина Кршњанског пиљара; а Мијајло Дринчић калфа кројачки и Влајко Милосављевић добошар, доброг владања а сиротног имовног стања; Димитрије Ђорђевић чидвник управе фовдова, доброг владања а средњег и имовног стања; најзад Карло, Јован и Тодор Шмат доброг владања и доброг имовног стања.

С тим је ова седница завршена у 8 часова по подне.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ПИСМА ИЗ РУСИЈЕ

(париском „Солеј“ у)

Петроград 10 априла 1887.

Некакав ветар нетолеранције и персекуције дува у овоме часу по целој Јевропи. Чисто би рекао човек, да се све старе мржње, верске и племенске — што се за последњих десет година гасиле — сада понова распаљују, као и да дотичне владе у ту ватру дувају. Тако, пре шест месеци кнез Бизмарк заведе терор у пруској Пољској, прогањајући са последом бруталношћу све оне јадне становнике Познања, који беху тако грешни да се презивају на „ић“ или „ски“, и да радије говоре својим матерним но њима туђим, немачким, јзиком. Данас се иста хајката тера у Елзасу и Лорену, где се „гвоздени кавцелар“ игра са жеравицом коју свако овде очекује да букне у пожар. Од своје стране, Русија се одужује са сличним или и још жешћим мерама. Она на прилику — примерава све странце у служби својој (и у служби својих железница) да се одреку своје отаџбине ако неће да буду пребачени преко границе. Саму ту границу она затвара посредством заштитних јој тарифа и претераних царина на западну робу, а у скоро ће забранити својим поданицима и да ју прелазе без полицијске дозволе и глобе од 700—800 динара. Но и то није све.

У Естонији, Ливонији и Курланду објављен је рат свима старим установама општинским — и германском привилегијама, и шведским обичајима и вери лутеровској. Све оно што је некада, под царем Николом рађено у Пољској сад се понавља на Балтику. На сваки начин да се ове жалосне строгости дају пре оправдати у Русији но у Немичкој по што Русија ту само враћа кнезу Бизмарку мило за драго — али нашто у у деветнајестом веку будити страсти шеснајестог? и задавати ране које лако не зарашћују. Тако на пример изашао је јуче један указ од ливонске владе који ћу ја само као факт да констатујем остављајући вашим читаоцима да га сами оцене. По сили тог указа сви православни становници Ливоније, који би ма којим чином показали да нагињу вери лутеранској, губе право на сваку јавну службу, и иду на неко време у хапс. Поред тога, деца ће се њихова од њих одузети и поверити на васпитање лицима које одреда гуверналор у договору са званичним свештенством. Даље, ко се од православних Руса венча са каквом лутеранком, по лутеранском закону, има се сматрати да жави с њоме као невенчаном: деца му се оглашују за ванбрачну губе права наследства и морају служити у војци и онда кад би иначе били ослобођени. Назад они православни попови, који би допустили да се деца таквих ро-

детиља васпитају у вери лутеранској, казниће се заточењем од шеснаест месеца.... Ево, дакле, гди смо шест година, после смрти либералног Александра II-ог, који даде Русији најпотпунију слободу савести, и врати грађанска права и самим дивнић секташиша „Раскола“. Сабља верске вителеравције сече данас лутерана, а то ће рећи, огромну већину становника Ливоније, Естоније, Курланда па и сама Финландије. Сутра ће сећи католике Литваније и Пољске. До јуче је била хајка на Јевреје Нове Русије и Украјине, сутра доћи ред на Муслимане Волге, Кавказа и Урала. Па гди ће се стати на овом кобном путу? Наши властници мисле да ће тим путем учврстити јединство царевине, а заборавају да страсти верске могу пре но икоје задрмати сваку царевину.

У осталом, руско православно свештенство сваким даном добија све више званичних маха и земљишта. То се видело и о ускршњем празнику када цар одликова веома велики број руских владика ордемом светог Александра Невског. У тај број првобитних веледостојана долазе владике, архиепископи Варшаве, Тверя, Вадимира, Суздала, Ташкенда, Полтаве, Старе Русе, Выборга, Казана, Керона и Турђије, као и већина чланова Светосинода и професора духовне академије. Најзад, иста награда је пала у део царевом исповеднику проти Ивану Јавишћу.

Далеко је мање ордева стишло на друга мивисларства. Једно име нарочито, светли својим изоставком, и то је, Никола Гирс царски канцелар. Зашта, да ли ће се г. Гирс одржати на влади? Ово питање једнако искаче за последњих пет недеља, а многобројни су кандидати који као да се жудно машају за ово тешко бreme. У добро обавештеним круговима тврди се да су сви изгледи за грофа Шувалова, а том приликом доводите да кажем коју о његовој биографији. Гроф Павле Шувалов је брат некадашњег министра полиције под Александаром II-им, по имену Петра Шувалова. Овај последњи представљао је дуго Русију у Инглиској и борио се, и ако узаман, у друштву са кнезом Грчаковом да отклони велики рат 1877 г. д. на Балкану. Позван да учествује у конгресу берлинском он је скоро сам издржавао жстоке нападе лорда Бикенвилда, добро подупртог од велике завадне дипломатије, а умео је задобити наклоност кнеза Визмарка. — Сам гроф Павле Шва он командовао је једном од главних војска у рату с Турцима. Најпре, официр коњичкој гарди оклопника, он је дупније, као главкомандујући исте гарде, управљао нападом на Телши и тиме и могао да се оваше Плевна. За тим је у сред снега децембарских, изнео овај чувени прелаз преко Балкана који је овековечила, живописна вичица Вершчагинова? Неколико дана за тим он је разбио турску војску под Пловдином, ушао у Једрене и изабацио своје претстраже на обале Мраморског мора. Постав опет, после рата, главним командантом царске гарде, а за тим и првог корпуса петроградског, јунак од Пловдина, доби под савезним царем за посланика руског у Берлину.

Његова љубазност и красни манири пак стекли су му тамо симпатија целог званичног света. По што је гроф и ђенерал Шувалов помирљиве природе, а нарави живе и окретне, то је он био и врло добар избор за политику зближења два природно супротна племеа. Ма да је Паризлија по укусу, он говори са подједнаком лакошћу и немачки и инглиски, и био би као посланик свуда лепо примљен као у Берлину. И ако је војник од заслуга, гроф Шувалов рачуна се мирољубце. Он није горда држања ни мрка погледа старија му брата полицајца. Кажу да је велики обожаваоц кнеза Визмарка који ништа није пропустио да га за се задобије.

Мало пре говорио сам вам о хајци на стравце које је овде сад прешла у моду. Сада могу додати и ове поједивости: руски испасти, руске ношње и намештаји потискују на све стране париске „модне“, бечке „фазоне“ и инглиске фабрикате; московска „дача“ збацује с престола јевропску „вилу“: у место нових и живих језика западних уче деца старо словенски; они патриотски историчари, који су до јуче љадили тамњав Петру Великом, сад му горко пребивцују што је толико „појевропио“ Русију; мини-стар просвете упео се да у корист руских наставника истисне све француске, инглиске и немачке учитеље језика; и, најзад, донета је одлука, да од сада само чисти Руси могу бити капетани на трговачким лађама по Каспијском мору. Овај удар тичи се најнепосредније Грка који су до сада двали половину послуге, а две трећине кадра руском бродорству.

По што се не мислим враћати питању „паша“, које је јако узбунило целу Русију, користећу се само тим поводом да изнесем у кратко статистику живот покрета, на руској граници. У години 1885 број путника из Русије на страну износио је 922.000, а број уласка у Русију на 975.000. По вредности путници су се делили прво у Русе од којих је 373.000 отишло а 347.000 ушло у Русију; друго Немци, од којих 340.000 изашло, а 406.000 ушло у Русију; а треће Аустријанци, од којих је 146.000 изашло и 191.000 ушло. У току истог времена дошло је у Русију само 13.000 Влах, 5.000 Турака, 4.600 Француза и 2810 Инглиза.

Као што видите, ова таблица показује да Русија б квално плаве, и то прво, Немци а затим Аустријанци. Исти рачун показује да на једног Француза долази у Русију читав стотина Немаца.

СВЕ ОНЕ претплатнике нашег листа који ће се првог Маја ове године селити у нове станове, молимо: да нам благовремено пошљу своје нове адресе, како би се избегла свака забуна при разношењу.
